

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 20. lokakuuta 2023
(OR. en)

14519/23

ENER 565
ENV 1164
CLIMA 499
IND 550
RECH 464
COMPET 1021
ECOFIN 1076

SAATE

Lähettäjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	20. lokakuuta 2023
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	C(2023) 4080 final
Asia:	KOMISSION SUOSITUS, annettu 20.10.2023, energiaköyhyydestä

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja C(2023) 4080 final.

Liite: C(2023) 4080 final

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 20.10.2023
C(2023) 4080 final

KOMISSION SUOSITUS,

annettu 20.10.2023,

energiaköyhyydestä

{SWD(2023) 647 final}

KOMISSION SUOSITUS,

annettu 20.10.2023,

energiaköyhyydestä

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 292 artiklan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Tuoreimmat luvut osoittavat, että noin 40 miljoonaa eurooppalaista kaikissa jäsenvaltioissa, eli 9,3 prosenttia unionin väestöstä, ei pystynyt pitämään kotiaan riittävän lämpimänä vuonna 2022. Tämä merkitsee jyrkkää kasvua vuodesta 2021, jolloin 6,9 prosenttia väestöstä oli samassa tilanteessa¹. Alimmissa tuloluokissa osuus on yli kaksinkertaistunut. Nämä luvut osoittavat tilanteen vakavuuden ja edellyttävät, että poliittiset päättäjät ryhtyvät toimiin ja puuttuvat energiaköyhyyden perimmäisiin syihin osana oikeudenmukaista ja tasapuolista siirtymää, jolla varmistetaan, ettei ketään jätetä jälkeen.
- (2) Energiaköyhyys on moniulotteinen ilmiö. Monissa tapauksissa sen taustalla on pääasiassa kolme perussyytä, jotka liittyvät korkeisiin energiamenoihin suhteessa kotitalouksien käytössä oleviin varoihin, alhaiseen tulotasoon sekä rakennusten ja laitteiden heikkoon energiatehokkuuteen. Kotitalouksien tilanteeseen voivat vaikuttaa myös maantieteelliset ja ilmastotekijät, kotitalouden ominaispiirteet, sukupuoli, terveys sekä kotitalouksien erityiset energia- ja kuljetustarpeet. Myös kotitaloudet, joiden energiatarpeet ovat keskimääräistä suuremmat, kuten lapsiperheet, vammaiset ja ikääntyneet, ovat alttiimpia energiaköyhyydelle ja sen vaikutuksille. Energiaköyhyys vaikuttaa myös erityisesti naisiin, etenkin yksinhuoltajiin ja ikääntyneisiin naisiin. Tämä johtuu tulojen jakautumisen rakenteellisesta epätasapuolisuudesta, naisten sosioekonomisesta asemasta ja hoitovastuun epätasaisesta jakautumisesta sukupuolten välillä.
- (3) Korkeat energian hinnat ovat vaikuttaneet unionin energiamarkkinoihin vuoden 2021 puolivälistä lähtien. Yhä useammilla ihmisillä on ollut vaikeuksia maksaa energialaskujaan. Tämä ei ole rajoittunut ainoastaan pienituloisiin ja haavoittuvassa asemassa oleviin kansalaisiin, jotka käyttävät suhteettoman suuren osan tuloistaan energiaan, vaan tilanne vaikuttaa myös moniin keskituloisiin kansalaisiin. Unioni on toiminut yhtenäisesti asiaa koskevien eurooppalaisten puitteiden ja kansainvälisten sitoumusten mukaisesti helpottaakseen Euroopan kansalaisten tilannetta. Kansallisella tasolla tarvitaan kuitenkin edelleen hyvin kohdennettuja lisätoimia.

¹ Lähde: Eurostat (ilc_mdcs01)

- (4) Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa, josta Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio antoivat yhteisen julistuksen 17 päivänä marraskuuta 2017², sekä vuonna 2015 hyväksytyissä YK:n kestävän kehityksen tavoitteissa³ energia mainitaan yhtenä peruspalveluna, johon jokaisella on oikeus. Tällaisten palvelujen saatavuutta varten on tarjottava tukea sitä tarvitseville. Pilarissa viitataan myös oikeuteen saada asianmukaista apua ja suojaa pakkohäätöä vastaan⁴.
- (5) Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa⁵ korostetaan, että energiasiirtymän on oltava oikeudenmukainen ja osallistava, ihmiset on asetettava siinä etusijalle ja siinä on kiinnitettävä erityistä huomiota niiden alueiden, teollisuudenalojen, työntekijöiden, kotitalouksien ja kuluttajien tukemiseen, joille siirtymä aiheuttaa suurimpia haasteita. Lisäksi komission tiedonannossa *Vahva sosiaalinen Eurooppa oikeudenmukaisten siirtymien toteuttamiseksi*⁶ korostetaan, että Euroopan vihreän kehityksen ohjelman täytäntöönpano antaa unionille välineet pyrkiä pidemmälle sikäli kuin on kyse ylöspäin tapahtuvasta lähentymisestä, sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta ja yhteisestä vauraudesta.
- (6) Suosituksessa (EU) 2020/1563⁷ ja siihen liittyvässä komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa⁸ annetaan ohjeita energiaköyhyydestä sekä sen määrittämisestä, minkä katsotaan olevan merkittävä määrä energiaköyhyydessä olevia kotitalouksia. Suosituksessa määriteltiin 13 energiaköyhyyden indikaattoria, joista jäsenvaltiot voivat valita ne, joita koskevia tietoja on saatavilla ja jotka ovat niiden kontekstin kannalta merkityksellisiä energiaköyhyyden tunnistamiseksi niiden alueella. Indikaattorit kuvastavat energiaköyhyyden eri puolia, ja niissä käytetään vaihtoehtoisia tietokokonaisuuksia, joissa otetaan huomioon paikalliset olosuhteet, kuten ylikuumeneminen kesällä ja sukupuoli- ja etninen tausta. Niissä myös ristiinvertaillaan tulo- ja energiankulutustietoja yhdessä, jotta voidaan ymmärtää energiaköyhyydessä olevien kotitalouksien kohtaamia kohtuuhintaisuuteen liittyviä haasteita.
- (7) Oikeudenmukaisesta siirtymisestä ilmastoneutraaliuteen annetussa neuvoston suosituksessa⁹ muistutetaan, että oikeudenmukaisuus ja solidaarisuus ovat unionin vihreään siirtymään tähtäävän politiikan perusperiaatteita ja sen laajan ja jatkuvan julkisen tuen edellytys.

² Toimielinten välinen julistus Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarista (EUVL C 428, 13.12.2017, s. 10).

³ [Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development \(un.org\)](https://un.org), A/RES/70/1.

⁴ Periaatteet 19 ”Sosiaalinen asuntotuotanto ja kodittomille annettava asumisapu” ja 20 ”Välttämättömien palvelujen saavutettavuus”.

⁵ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Euroopan vihreän kehityksen ohjelma, COM(2019)640 final.

⁶ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – *Vahva sosiaalinen Eurooppa oikeudenmukaisten siirtymien toteuttamiseksi*”, COM(2020) 14 final.

⁷ Komission suositus (EU) 2020/1563, annettu 14 päivänä lokakuuta 2020, energiaköyhyydestä (EUVL L 357, 27.10.2020, s. 35).

⁸ Commission Staff Working Document EU guidance on Energy Poverty (SWD(2020)960 final).

⁹ Neuvoston suositus, annettu 16 päivänä kesäkuuta 2022, oikeudenmukaisesta siirtymisestä ilmastoneutraaliuteen 2022/C 243/04 (EUVL C 243, 27.6.2022, s. 35).

- (8) Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa, kestävän kehityksen tavoitteissa, Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa, oikeudenmukaisesta siirtymästä annetussa neuvoston suosituksessa ja energiaköyhyydestä annetuissa komission suosituksissa vahvistetut tavoitteet muodostavat puitteet energiaköyhyyden tunnistamiselle jäsenvaltioissa, ja niissä kaikissa korostetaan energian saatavuuden, osallisuuden ja oikeudenmukaisuuden periaatteita sekä sitä, ettei ketään jätetä jälkeen. Kaikkia näitä periaatteita sovelletaan energiaköyhyydessä oleviin kotitalouksiin. Energia on välttämätön palvelu, jonka saatavuudessa on EU:ssa suurimpia puutteita¹⁰.
- (9) Energiaköyhyyden käsite otettiin käyttöön vuonna 2009 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/72/EY¹¹, ja sitä on sen jälkeen laajennettu oikeudenmukaisen ja tasapuolisen energiasiirtymän yhteydessä. 55-valmiuspaketin¹² myötä tapahtunut viimeisin oikeudellinen kehitys muodostaa kattavan lähestymistavan, jolla voidaan puuttua energiaköyhyyden perimmäisiin syihin. Paketilla otettiin käyttöön ensimmäinen unionin laajuinen energiaköyhyyden määritelmä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2023/1791¹³ sekä säännöksiä, joiden mukaan energiatehokkuutta ja rakennusten peruskorjausta koskevia toimenpiteitä olisi toteutettava ensisijaisesti energiaköyhyydestä kärsivien ja muiden heikossa asemassa olevien ryhmien keskuudessa.
- (10) Energiaköyhyyttä esiintyy kaikissa jäsenvaltioissa. Sen vuoksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1999¹⁴ 3 artiklan 3 kohdan d alakohdassa edellytetään, että jäsenvaltiot arvioivat energiaköyhyydessä olevien kansalaisten määrän, asettavat tavoitteen kyseisen määrän vähentämiseksi, jos se on merkittävä, ja kuvailevat lopullisissa kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissaan politiikat ja toimenpiteet, joilla energiaköyhyyteen pyritään puuttumaan. Jäsenvaltioiden oli toimitettava tällaiset tiedot ensimmäisen kerran vuonna 2019.
- (11) Energiaköyhyyden määritelmän sisällyttäminen kansalliseen lainsäädäntöön on ensimmäinen askel ongelman ja sen laajemman asiayhteyden tunnistamisessa ja tunnistamisessa. Se tukee kaikkia asiaan liittyviä toimijoita heidän suunnitellessaan oikeanlaisia toimia energiaköyhyyden torjumiseksi paikallisella, alueellisella, kansallisella ja unionin tasolla, ottaen huomioon energiaköyhyyden kolme keskeistä syytä eli alhainen tulotaso, suuremmat energialaskut ja heikko energiatehokkuus.

¹⁰ SWD(2023) 213 final/2.

¹¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/72/EY, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/54/EY kumoamisesta (EUVL L 211, 14.8.2009, s. 55).

¹² Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle, COM(2021) 550 final.

¹³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/1791, annettu 13 päivänä syyskuuta 2023, energiatehokkuudesta ja asetuksen (EU) 2023/955 muuttamisesta (EUVL L 231, 20.9.2023, s. 1).

¹⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1999, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 663/2009 ja (EY) N:o 715/2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/22/EY, 98/70/EY, 2009/31/EY, 2009/73/EY, 2010/31/EU, 2012/27/EU ja 2013/30/EU, neuvoston direktiivien 2009/119/EY ja (EU) 2015/652 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 525/2013 kumoamisesta (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 1).

- (12) Energiaköyhyyden käsite liittyy heikossa asemassa olevien asiakkaiden käsitteestä, mutta on siitä erillinen. Jäsenvaltiot velvoitetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/944¹⁵ 28 artiklassa ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/73/EY¹⁶ 3 artiklan 3 kohdassa määrittelemään heikossa asemassa olevien asiakkaiden käsite, jolla voidaan viitata energiaköyhyyteen sekä muihin kriteereihin, kuten terveyssyistä ja iästä johtuvaan kriittiseen riippuvuuteen sähkölaitteista.
- (13) Kahdeksantoista jäsenvaltiota on sisällyttänyt energiaköyhyyden erillisenä ilmiönä nykyisiin kansallisiin energia- ja ilmastosuunnitelmiinsa, joskin vain noin puolet jäsenvaltioista käsittelee määritelmiä, selkeää mittaamista ja suoria politiikkoja energiaköyhyyden torjumiseksi¹⁷.
- (14) Jäsenvaltioiden on päivitettävä kansalliset energia- ja ilmastosuunnitelmansa kesäkuuhun 2024 mennessä. Niitä olisi tuettava tässä ja energiaköyhyyden torjunnassa kansallisella tasolla tehokkailla toimintapoliittisilla paketeilla ja lisäohjeilla, jotka täydentäisivät komission suositusta (EU) 2020/1563.
- (15) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2023/955¹⁸ perustettiin sosiaalinen ilmastorahasto, jotta voidaan torjua mahdollisia kielteisiä jakaumavaikutuksia, joita aiheutuu rakennusten, tieliikenteen ja pienteollisuuden sisällyttämisestä EU:n uuteen päästökauppajärjestelmään (ETS2) direktiivin 2003/87/EY¹⁹ mukaisesti. Sosiaalisen ilmastorahaston tavoitteena on tarjota jäsenvaltioille rahoitusta, jolla ne voivat tukea haavoittuvia kotitalouksia, myös energiaköyhyydestä kärsiviä kotitalouksia, sekä haavoittuvia mikroyrityksiä ja haavoittuvia liikenteen käyttäjiä, joihin energia- ja liikenneköyhyys erityisesti vaikuttaa, tukemalla investointeja energiatehokkuuden parantamiseen ja päästöttömän ja vähäpäästöisen liikkumisen ja liikenteen saatavuuteen. Rahoituksen saamiseksi käyttöön jäsenvaltioiden on toimitettava kesäkuuhun 2025 mennessä ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmansa kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmiansa vuoden 2024 päivitysten pohjalta.

¹⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/944, annettu 5 päivänä kesäkuuta 2019, sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta (EUVL L 158, 14.6.2019, s. 125).

¹⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/73/EY, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/55/EY kumoamisesta (EUVL L 211, 14.8.2009, s. 94).

¹⁷ Euroopan komissio, energian pääosasto, Bouzarovski, S., Thomson, H., Cornelis, M. ym., Towards an inclusive energy transition in the European Union: confronting energy poverty amidst a global crisis, Julkaisutoimisto, 2020, <https://data.europa.eu/doi/10.2833/103649>.

¹⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/955, annettu 10 päivänä toukokuuta 2023, sosiaalisen ilmastorahaston perustamisesta ja asetuksen (EU) 2021/1060 muuttamisesta

¹⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/87/EY, annettu 13 päivänä lokakuuta 2003, kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta yhteisössä ja neuvoston direktiivin 96/61/EY muuttamisesta (EUVL L 275, 25.10.2003, s. 32).

- (16) Kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien päivittäminen ja ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmien laatiminen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/955 mukaisesti ei tarjoa jäsenvaltioille ainoastaan tilaisuutta ottaa huomioon unionin oikeudellisessa kehyksessä asetetut kunnianhimoisemmat energia- ja ilmastotavoitteet, vaan myös edistää oikeudenmukaisuutta ja tarjota vakaat puitteet energiaköyhyyden vähentämiseksi.
- (17) Soveltuviin indikaattoreihin liittyvien tietojen kerääminen on keskeistä energiaköyhyydessä olevien ihmisten määrän määrittämiseksi. Tuloja, sosiaalista osallisuutta ja elinoloja koskevien eurooppalaisten tilastojen valinnaiset lisämoduulit, kuten vuonna 2023 toteutettu moduuli, joka koskee sitä, pystytäänkö asunnot pitämään riittävän viileinä kesäisin ja onko kotitalouksilla varaa riittävään energiankulutuksen tasoon asunnoissa, tai vuonna 2024 toteutettu energiatehokkuutta koskeva moduuli, voivat tarjota hyödyllisiä lisätietoja, joilla on merkitystä energiaköyhyydessä olevien kotitalouksien lukumäärän määrittämisessä kansallisissa tai alueellisissa yhteyksissä. Koska helleaaltojen todennäköisyys kasvaa ilmastonmuutoksen seurauksena, tiedot kotitalouksien kyvystä täyttää kaikki kodin energiantarpeet antaisivat mahdollisuuden laatia parempia ja tarkemmin kohdennettuja toimintapolitiikkoja ja vaihtoehtoja kuumuuden ja muiden ilmastouhkien sekä energiaköyhyyden vaikutusten torjumiseksi.
- (18) Joissakin jäsenvaltioissa energiaköyhyyttä lähestytään pääasiassa kohtuuhintaisuuden näkökulmasta heikossa asemassa olevia kotitalouksia koskevilla tukijärjestelmillä, joilla puututaan asuntojen ja energian kohtuuttomiin hintoihin ja joita tarjotaan esimerkiksi veronalennuksina, sosiaalisena hinnoitteluna, energiaseteleinä tai lämmitysavustuksina. Kaikki hintatoimenpiteet muuttavat energiankulutuksen rajakustannuksia. Tällaiset järjestelmät ovat tärkeitä kriisiaikoina, ja niitä tarvitaan rakenteellisten parannusten puuttuessa, mutta ne eivät muodosta perustaa heikossa asemassa olevia kotitalouksia hyödyttävälle rakenteellisille parannuksille. Ne voivat heikentää kannustimia vähentää energiankulutusta ja investoida energiatehokkuustoimenpiteisiin. Myös tulotoimenpiteet tarjoavat välitöntä helpotusta muuttamatta suoraan energiankulutuksen rajakustannuksia, mutta niillä ei ole pitkän aikavälin vaikutusta energian kysyntään. Sen vuoksi etusijalle olisi asetettava toimenpiteet, joilla lisätään energiaköyhyydestä kärsivien kotitalouksien ja heikossa asemassa olevien kotitalouksien omia vaikutusmahdollisuuksia ja tarjotaan niille keinoja toteuttaa omia toimia elintapojensa parantamiseksi energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian kulutuksen osalta.
- (19) Jäsenvaltiot soveltavat energiaköyhyydessä olevien kotitalouksien tilanteen parantamiseen erilaisten lähestymistapojen ja toimien yhdistelmää, joiden vaikutus loppukuluttajiin vaihtelee: hintatukitoimenpiteet kohdistuvat suoraan maksettuihin energian lopulliseen hintaan, tulotukijärjestelmät säilyttävät markkinahintasihtäalin ja tarjoavat siten edelleen kannustimia energiankulutuksen vähentämiseen ja parantavat samalla energiankulutuksen kohtuuhintaisuutta, kun taas enemmän rakenteellisilla toimenpiteillä puututaan energiajärjestelmien pitkän aikavälin kohtuuhintaisuuteen. Rakenteelliset toimenpiteet ovat toimenpiteitä, joilla puututaan energiaköyhyyden perimmäisiin syihin investoimalla energiatehokkuuteen tai uusiutuviin energialähteisiin. Niillä on pitkäkestoisia vaikutuksia, ja ne tukevat oikeudenmukaista energiasiirtymää koskevaa unionin tavoitetta. Sen vuoksi ne olisi asetettava etusijalle

yhdessä sopivien täydentävien sosiaalisten toimenpiteiden kanssa. Jäsenvaltioiden toteuttamalla toimenpiteillä olisi myös pyrittävä monipuolistamaan asiakkaiden saatavilla olevia energiavaihtoehtoja ja samalla estämään heikossa asemassa olevien asiakkaiden lukkiutuminen fossiilisiin polttoaineisiin ja erityisesti fossiiliseen kaasuun, hiileen ja öljyyn, jolloin vältetään riski, että he joutuvat vastaamaan kasvavista verkko- ja hallintokustannuksista siirtymän aikana. Energiaköyhyyden torjuminen ja oikeudenmukaisen siirtymän varmistaminen riippuvat siten ratkaisevasti siitä, minkälainen politiikkayhdistelmä valitaan.

- (20) Energiakriisin aikana tarve suojella kuluttajia korkeilta ja vaihtelevilta energian hinnoilta lisäsi tulo- ja hintavälineiden käyttöä kaikkialla unionissa. Useimmat toimenpiteet eivät kuitenkaan olleet riittävän hyvin kohdennettuja. Tulotukitoimenpiteet tarjoavat arvokkaita sosiaalisia turvaverkkoja, ne voidaan ottaa nopeasti käyttöön ja ne voivat kohdennettuina tarjota välitöntä apua kriisistä kärsiville kotitalouksille, mutta niillä ei todennäköisesti ole rakenteellista vaikutusta maksu- tai soveltamisajan jälkeen, ja ne voivat aiheuttaa lukkiutumista fossiilisiin polttoaineisiin ja riippuvuutta tuista. Ne aiheuttavat myös riskin siitä, että julkista rahoitusta vähennetään pääomavaltaisemmilta rakenteellisilta toimenpiteiltä, kuten rakennusten perusparannuksilta.
- (21) Energian saatavuus unionissa turvataan EU:n oikeudellisella kehyksellä, ja kuluttajilla on oikeus saada yleispalvelua erityisesti sähkön osalta. Sen lisäksi, että jäsenvaltiot tarjoavat hintoja kohtuullistavaa tukea sitä tarvitseville, suurin osa niistä otti käyttöön viimesijaisen toimittajan järjestelmän, jolla suojellaan kuluttajia siinä tapauksessa, että toimittaja ei pysty huolehtimaan velvollisuuksistaan. Kuluttajien suojelemiseksi ja toimitusten jatkuvuuden varmistamiseksi jäsenvaltioita kannustetaan varmistamaan, että toimituksista viime kädessä vastaava taho on nimetty.
- (22) Direktiivin (EU) 2019/944 10 artiklan 11 kohdan mukaan toimittajien on annettava kotitalousasiakkaille riittävät tiedot toimista, jotka ovat vaihtoehtoisia sähköntoimituksen keskeyttämiselle, riittävän ajoissa ennen suunniteltua keskeyttämistä. Heikossa asemassa olevia asiakkaita olisi suojeltava asianmukaisesti sähköntoimitusten keskeyttämiseltä, eikä heitä saisi saattaa tilanteeseen, joka pakottaa heidät kytkeytymään irti verkosta. Jotta voidaan turvata kaikkein heikoimmassa asemassa olevien energiansaanti, jäsenvaltioita olisi kannustettava toimimaan asiaa koskevien hyvien käytäntöjen pohjalta kaikkialla unionissa.
- (23) Energiaköyhyyteen on ilmiön monimutkaisuuden vuoksi puuttettava monialaisena kysymyksenä. Se edellyttää monialaista lähestymistapaa, joka kattaa ennen kaikkea mutta ei ainoastaan energia- ja sosiaalipolitiikan alat, samalla kun pidetään mielessä energia- ja ilmastolainsäädännön erittäin konkreettiset oikeudelliset velvoitteet. Energiaköyhyyden hallintajärjestelmän olisi siten mahdollistettava eri osastojen välinen ja vertikaalinen yhteistyö kansallisten, alueellisten ja paikallisten hallintorakenteiden välillä sekä asianomaisten sidosryhmien ja eri alojen työmarkkinaosapuolten laajempi kuuleminen tietoon perustuvan päätöksenteon tukemiseksi. Tähän tarkoitukseen voitaisiin käyttää myös asetuksen (EU) 2018/1999 11 artiklan nojalla perustettua ilmasto- ja energia-alan monitasoista vuoropuhelua.

- (24) Energiaköyhyyden seurantakeskusten vahvuus on siinä, että ne kokoavat yhteen kaikki keskeiset toimijat kehittämään monialaista ymmärrystä energiaköyhyyden tilanteesta kaikilla tasoilla. Ne ovat monialainen hallintoväline, joka voi toimia esimerkkihankkeena muille politiikan aloille. Seurantakeskukset voivat myös tarjota sidosryhmille foorumin, jolla ne voivat osallistua kansalliseen ja paikalliseen keskusteluun ja jakaa keskeisiä huomioita energiaköyhyyden ongelmasta ja ehdottaa toimintapoliittisia aloitteita.
- (25) Käytäntö on osoittanut, että luottamus on yksi keskeinen tekijä, jonka avulla energiaköyhyydessä olevat kotitaloudet saadaan onnistuneesti mukaan sekä tukijärjestelmien edunsaajien tunnistamiseen että heidän tavoittamiseen.
- (26) Tehokkaalla viestinnällä ja tiedon jakamisella käyttäjäystävällisellä tavalla on ratkaiseva merkitys energiaköyhyyden torjumisessa. Energiaköyhyydessä olevilla kotitalouksilla on erilaiset tarpeet ja valmiudet osallistua asian käsittelyyn, ja niillä on mahdollisesti rajalliset mahdollisuudet saada asiaankuuluvia tietoja. Direktiivissä (EU) 2023/1791 ja rakennusten energiatehokkuutta koskevissa ehdotuksissa säädetyt energia-alan neuvontaverkostot tai keskitetyt asiointipisteet voivat olla tehokkaita välineitä. Näiden välineiden olisi oltava helposti saatavilla, ja ne olisi räätälöitävä vastaamaan pienituloisten, haavoittuvassa asemassa olevien tai energiaköyhyydestä kärsivien kotitalouksien tarpeita. Niitä voitaisiin myös tarjota sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöiden tai muiden etulinjan työntekijöiden kautta, jotka ovat säännöllisesti suorassa yhteydessä tällaisiin väestöryhmiin.
- (27) Komissio totesi 55-valmiuspaketissa ja tiedonannossa *REPowerEU: Kohtuuhintaisempaa, varmempaa ja kestävämpää energiaa koskevat yhteiset eurooppalaiset toimet*²⁰ selkeästi, että energiatehokkuustoimenpiteet, myös rakennusalalla, ovat tehokkaita keinoja suojella energiaköyhyydestä kärsiviä ja heikossa asemassa olevia kotitalouksia sekä lisätä heidän vaikutusmahdollisuuksiaan. Rakennusten energiatehokkuuden parantamisella voidaan lieventää mahdollisia kielteisiä sosiaalisia vaikutuksia ja maksimoida sosiaaliset hyödyt, jotka liittyvät erityisesti elinolojen parantamiseen energiatehokkuudeltaan heikoimmissa rakennuksissa sekä energiaköyhyyden lieventämiseen tai jopa ehkäisemiseen.
- (28) Energiatehokkuuden asettaminen etusijalle on unionin lainsäädännössä vahvistettu keskeinen periaate. Direktiivin (EU) 2023/1791 3 artikla muodostaa oikeusperustan sen soveltamiselle. Energiatehokkuuden parantaminen on ratkaisevan tärkeää energiaköyhyyden torjumiseksi ja ihmisten ja asukkaiden hyvinvoinnin parantamiseksi.

²⁰ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – REPowerEU: Kohtuuhintaisempaa, varmempaa ja kestävämpää energiaa koskevat yhteiset eurooppalaiset toimet, COM(2022) 108 final.

- (29) Energiatehokkuudeltaan heikoimpien rakennusten kunnostamisen asettaminen etusijalle antaa mahdollisuuden puuttua suoraan energiaköyhyyteen, sillä energiaköyhyydestä kärsivät ja haavoittuvassa asemassa olevat ihmiset asuvat yleensä tällaisissa rakennuksissa. Energiaperuskorjausten avulla asuntojen lämmitys- ja jäähdytysenergiatarpeita voidaan vähentää merkittävästi, ja asukkailla on näin ollen varaa kunnolliseen sisäilmastoon pienemmin energialaskuin, mikä auttaa nostamaan kotitaloudet pois energiaköyhyydestä. Lisäksi rakennusten energiaperuskorjausten lisääminen voi luoda ja säilyttää työpaikkoja, jotka edistävät välillisesti väestön hyvinvointia. Uusi eurooppalainen Bauhaus²¹ on unionin aloite, jolla pyritään edistämään Euroopan vihreän kehityksen ohjelman toteuttamista asettamalla etusijalle energiätehokkuus, kohtuuhintaisuus ja osallistavuus.
- (30) Rakennusten peruskorjausten myönteiset vaikutukset, myös elinoloihin, voidaan maksimoida yhdenmukaisesti, osallistavien ja kaupunginosakohtaisten toimintamallien avulla, joissa energiaköyhien kaupunginosien energiaperuskorjaukset sisällytetään laajempiin sosiaalista osallisuutta ja kaupunkialueiden elvyttämistä koskeviin ohjelmiin. Ristiriitaiset kannustimet voivat olla este rakennusten peruskorjaukselle myös siksi, että vuokralaisilla ei ole samoja mahdollisuuksia kuin asunnonomistajilla asuntojen kunnostamista koskevassa päätöksenteossa. Ristiriitaisista kannustimista on kyse silloin, kun liiketoimen tai sijoituksen hyödyt eivät koidu suoraan toimijalle, joka vastaa liiketoimen tai investoinnin kustannuksista.
- (31) Heikossa asemassa olevia kotitalouksia on suojeltava korkeammilta asumiskustannuksilta, jotka voivat olla seurauksena peruskorjauksista ja johtaa häätöihin, pakkomuuttoon ja asuinalueen keskiluokkaistumiseen. Sen vuoksi on olennaisen tärkeää, että jäsenvaltiot arvioivat huolellisesti yleistä politiikkayhdistelmänsä haavoittuviin kotitalouksiin kohdistuvien suorien tai välillisten kielteisten vaikutusten havaitsemiseksi. Toimenpiteitä, joilla vuokralaisia suojellaan kielteisiltä ja ei-toivotuilta vaikutuksilta, voivat olla peruskorjaustöihin annettava ehdollinen taloudellinen tuki, jolla estetään vuokralaisten häätö, verokannustimet vuokranantajille, köyhemmille kotitalouksille annettava taloudellinen tuki vuokrarästien selvittämiseen tai maksuaikataulujen muuttamiseen, vuokrankorotuksen yläraja, jos omistaja saa julkista taloudellista tukea, tai lainsäädäntötoimenpiteet, joilla varmistetaan tasapaino vuokrankorotusten ja peruskorjauksella saavutettujen energiansäästöjen välillä. Keskeisiä toimia ovat myös vuokralaisten suojelua ja vuokranantajia koskevan sääntelykehityksen täytäntöönpanon valvonta sekä tiedonsaanti oikeudesta asuntoon ja oikeuksista, jotka suojaavat vuokralaista häädöltä.
- (32) Energiatehokkuuden periaatteita sovelletaan myös energiätehokkaisiin kodinkoneisiin, joilla voidaan saavuttaa huomattavia energiansäästöjä. Ekologista suunnittelua ja energiamerkintää koskevien sääntöjen kautta sovellettavat energiätehokkuusstandardit voivat tuottaa suuria energiansäästöjä unionin kotitalouksille.

²¹ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Uusi eurooppalainen Bauhaus: Kaunista, kestävä, yhdessä, COM(2021) 573 final.

- (33) Älykkäät mittausjärjestelmät, jotka tukevat tarkkoja ja lähes reaaliaikaisia lukemia, antavat kuluttajille mahdollisuuden seurata todellista energiankulutustaan kaikkina vuorokaudenaikoina, ja ne voivat auttaa tunnistamaan energiaköyhyydessä olevia ihmisiä. Ne auttavat kuluttajia hallitsemaan omia energiankäyttötottumuksiaan ja mukauttamaan kulutustaan niin, että heidän kustannuksensa pysyvät kurissa. Samalla voidaan luopua arviolaskuista ja takautuvasta laskutuksesta. Tämä on erittäin tärkeää energiaköyhyydessä oleville kotitalouksille, jotka kärsivät usein tiukemmista taloudellisista rajoitteista ja joihin energian hintojen vaihtelu vaikuttaa suhteettomasti. Myös energiaköyhillä kotitalouksilla pitäisi olla mahdollisuus käyttää älykkäitä teknologioita, jotka auttaisivat niitä vähentämään energiankulutustaan tai hallitsemaan sitä paremmin ja avaisivat niille mahdollisuuksia hyötyä energiateknologian ja digitalisaation jatkuvasta edistymisestä.
- (34) Energiajärjestelmän irrottaminen hiilestä luopumalla asteittain fossiilisista polttoaineista ja korvaamalla ne uusiutuvilla energialähteillä on keskeinen osa unionin pyrkimystä torjua ilmastonmuutosta. Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja energian hintapiikki ovat osoittaneet, että maakaasun käytöstä kotitalouksien lämmitykseen on luovuttava nopeammin. Tässä yhteydessä energiaköyhyydessä olevat kotitaloudet vaativat erityistä huomiota ja tukea. Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa vahvistetaan periaate, jonka mukaan ketään ei jätetä jälkeen, mikä on tässä yhteydessä äärimmäisen tärkeää. Energiaköyhyydessä olevien kotitalouksien tukeminen niiden siirtyessä energiahuollossaan fossiilisista polttoaineista halvempiin uusiutuviin energialähteisiin on keskeinen tekijä energiaköyhyyden torjunnassa. Tämä näkyy myös Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2001²² 23 artiklan 4 kohdassa, jossa edellytetään, että jäsenvaltiot varmistavat uusiutuvan energian saatavuuden kaikille kuluttajille, erityisesti niille, jotka kuuluvat pienituloisiin tai haavoittuviin kotitalouksiin ja joilla ei muutoin olisi riittävästi ennakkopääomaa voidakseen hyötyä niistä.
- (35) Uusiutuva energia on kuluttajille edullisempaa, jos heillä on mahdollisuus käyttää sitä suoraan. Itse tuotetun energian kulutusta koskevilla kollektiivisilla järjestelmillä voidaan korjata energiaköyhyydessä olevien kotitalouksien rajalliset mahdollisuudet saada uusiutuvaa energiaa ja tulla aktiivisiksi kuluttajiksi, jotka tuottavat itse sähköä (ns. tuottajakuluttajat). Tuottajakuluttajana toimiminen ja osallistuminen itse tuotetun energian kulutusta koskeviin kollektiivisiin järjestelmiin tuo laajempia ei-taloudellisia etuja, joita ovat yksilön kannalta vaikutusmahdollisuuksien kasvaminen, uudet taidot ja sosiaalinen osallisuus ja yhteisön kannalta luottamus ja yhteenliittämät.
- (36) Itse tuotetun energian kollektiivisen kulutuksen järjestelmiin kuuluvat energiayhteisöt ja energian yhteiskäyttöjärjestelmät. Komissio tukee energiayhteisöjä koskevan unionin lainsäädännön jatkuvaa tehokasta täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa ja ehdottaa

²² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/2001, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 82).

energian yhteiskäyttöä koskevia erityissäännöksiä²³. Kunnilla on tärkeä tehtävä itse tuotetun energian kollektiivisen kulutuksen järjestelmien avaamisessa ja saavutettavuuden varmistamisessa energiaköyhyydessä oleville kotitalouksille erityisesti tapauksissa, joissa niihin osallistumiseen liittyisi muutoin taloudellisia vaatimuksia sekä monimutkaisia hallinnollisia menettelyjä ja kustannuksia.

- (37) Jotta voidaan diagnosoida, suunnitella, ottaa käyttöön ja toteuttaa toimenpiteitä energiaköyhyyden torjumiseksi, kaikkien tasojen poliittisten päättäjien on saatava tietoa ja ymmärrettävä oman hallintopiirinsä energiaköyhyyden taustalla olevat syyt. Euroopan osaamisen teemavuosi 2023²⁴ ja osaamissopimus, joka on osa Euroopan osaamisohjelmaa²⁵, tarjoavat sopimuksen osapuolille mahdollisuuksia saada asianmukaista ohjausta osaamisen kehittämiseen. Unionin rahoittama energiaköyhyyden neuvontakeskus²⁶ tarjoaa energiaköyhyyteen liittyvää kohdennettua verkkokoulutusta ja tukea sidosryhmille, myös paikallishallinnoille. Keskuksen indikaattoreihin liittyvä työ auttaa myös jäsenvaltioita valitsemaan ja määrittämään indikaattoreita kansallisella ja paikallisella tasolla²⁷.
- (38) Lisäksi työntekijöillä, jotka ovat suorassa ja säännöllisessä yhteydessä energiaköyhyyden vaarassa oleviin ihmisiin, kuten terveydenhuolto-, koulutus- tai sosiaalialan työntekijöillä, sekä energianeuvojilla olisi oltava taidot tunnistaa energiaköyhyys ja antaa neuvoja ja tietoa energiaköyhille kotitalouksille. Tällaisia tietoja voivat olla esimerkiksi neuvot energiankulutuksen vähentämistä koskevista perustoimenpiteistä, energialaskujen selittäminen, neuvonta oikeudesta asuntoon ja oikeuksista, jotka suojaavat vuokralaista hädältä, sekä tiedot siitä, mistä voi saada lisäneuvoja tai tukea.
- (39) Osaamiskysymys koskee myös kuluttajia itseään. Jotta kuluttajat voisivat hyötyä vihreästä energiasiirtymästä tavalla, joka vastaa sekä heidän omia energiatarpeitaan että energiankulutuksen vähentämistavoitteita, he tarvitsevat kannustimia ja taitoja osallistua aktiivisemmin energia-alan toimiin. Tätä varten he tarvitsevat parempaa energia- ja digitaalista lukutaitoa. Tämä vaatii taitoja, jotka liittyvät muun muassa älymittarien käyttöön ja kulutusjoustopon ja uusiutuvien energialähteiden hyödyntämiseen. Tässä yhteydessä on kiinnitettävä erityistä huomiota haavoittuvassa asemassa oleviin kotitalouksiin ja energiaköyhyydestä kärsiviin kotitalouksiin, jotta niitä voidaan auttaa parantamaan energia-, talous- ja digitaalista lukutaitoaan ja selviämään vaikeammasta lähtötilanteestaan, myös innovatiivisten teknologioiden käyttöönoton yhteydessä. Joillakin ryhmillä voi olla rajalliset mahdollisuudet toteuttaa

²³ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetusten (EU) 2019/943 ja (EU) 2019/942 sekä direktiivien (EU) 2018/2001 ja (EU) 2019/944 muuttamisesta unionin sähkömarkkinoiden rakenteen parantamiseksi, COM(2023) 148 final.

²⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (EU) 2023/936, annettu 10 päivänä toukokuuta 2023, Euroopan osaamisen teemavuodesta (EUVL L 125, 11.5.2023, s. 1).

²⁵ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Euroopan osaamisohjelma kestävän kilpailukyvyn, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja selviytymis- ja palautumiskyvyn tueksi, COM(2020) 274 final.

²⁶ [Energy Poverty Advisory Hub \(EPAH\) \(europa.eu\)](https://energy-poverty.advisory.ec.europa.eu/)

²⁷ https://energy-poverty.ec.europa.eu/observing-energy-poverty/national-indicators_en

riittäviä toimenpiteitä. Tämä koskee muun muassa niitä, jotka asuvat vuokralla, sosiaaliperusteisissa asunnoissa tai muunlaisissa muissa kuin omistusasunnoissa.

- (40) Energiaköyhyyden torjuntaan on saatavilla rahoitusta. Vähintään 30 prosenttia kaikista unionin vuosien 2021–2027 monivuotisen rahoituskehysten²⁸ mukaisista unionin määrärahoista ja kaikista Euroopan unionin elpymisvälineen²⁹ määrärahoista ja vähintään 37 prosenttia kaikista elpymis- ja palautumistukivälineen³⁰ määrärahoista olisi käytettävä ilmastotavoitteiden valtavirtaistamiseen. Tämä tarjoaa paljon mahdollisuuksia rahoittaa rakenteellisia toimenpiteitä energiaköyhyyden torjumiseksi. Jäsenvaltiot ovat erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/241 mukaisesti osoittaneet merkittävän osan varoista energiatehokkuustoimenpiteisiin, kuten rakennusten peruskorjauksiin. Suunnitelmien tarkistamisen ja REPowerEU-lukujen sisällyttämisen yhteydessä energiaköyhyys on tärkeässä asemassa yhtenä kuudesta tavoitteesta, joita uudistuksilla ja investoinneilla olisi edistettävä. Myös Euroopan aluekehitysrahastosta ja koheesiorahastosta³¹ tehdään merkittäviä investointeja energiatehokkuustoimenpiteiden toteuttamiseen, myös nimenomaisesti energiaköyhyyden torjuntaan.
- (41) Oikeudenmukaisen siirtymän rahastolla³² edistetään osana oikeudenmukaisen siirtymän mekanismia energiatehokkuustoimenpiteiden rahoittamista alueilla, joilla on vakavia sosioekonomisia haasteita sen vuoksi, että unioni siirtyy kohti vuoden 2030 energia- ja ilmastotavoitteita. Monilla näistä alueista on merkittäviä energiaköyhyyden keskittymiä. Lisäksi energiaköyhyyden torjuntaan voidaan osoittaa rahoitusta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2003/87/EY perustetusta unionin päästökauppajärjestelmästä³³ saatavista kansallisista tuloista sekä modernisaatorahastosta³⁴ ja tulevasta sosiaalisesta ilmatorahastosta myönnettävistä määrärahoista.

²⁸ Neuvoston asetus (EU, Euratom) 2020/2093, annettu 17 päivänä joulukuuta 2020, vuosia 2021–2027 koskevan monivuotisen rahoituskehysten vahvistamisesta (EUVL L 433 I, 22.12.2020, s. 11).

²⁹ Neuvoston asetus (EU) 2020/2094, annettu 14 päivänä joulukuuta 2020, Euroopan unionin elpymisvälineen perustamisesta covid-19-kriisin jälkeisen elpymisen tukemiseksi (EUVL L 433 I, 22.12.2020, s. 23).

³⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17).

³¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1058, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan aluekehitysrahastosta ja koheesiorahastosta (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 60–93).

³² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1056, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamisesta.

³³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/959, annettu 10 päivänä toukokuuta 2023, kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta unionissa annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY ja markkinavakausvarannon perustamisesta unionin kasvihuonekaasupäästöjen kauppajärjestelmään ja sen toiminnasta annetun päätöksen (EU) 2015/1814 muuttamisesta (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

³⁴ Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2020/1001, annettu 9 päivänä heinäkuuta 2020, yksityiskohtaisista säännöistä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY soveltamiseksi energijärjestelmien nykyaikaistamiseen ja energiatehokkuuden parantamiseen tietyissä jäsenvaltioissa tehtäviä investointeja tukevan modernisaatorahaston toiminnan osalta (C(2020)4541).

- (42) Komissio hallinnoi energiaköyhyyteen liittyviä hankkeita Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa sekä ympäristön ja ilmastotoimien ohjelmassa (Life)³⁵. Lisäksi se tarjoaa unionin rahoittaman energiaköyhyyden neuvontakeskuksen kautta kunnille teknistä apua energiaköyhyyden diagnosointiin sekä paikallisten kohdennettujen toimien suunnitteluun ja toteuttamiseen. Komissio tukee teknisen tuen välineen³⁶ puitteissa pyynnöstä jäsenvaltioita niiden pyrkiessä suunnittelemaan ja toteuttamaan uudistuksia, jotka liittyvät muun muassa energiaköyhyyteen, rakennusten peruskorjauksiin ja ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmien laatimiseen.
- (43) Rakenteelliset toimenpiteet, erityisesti energiatehokkuuden parantamista, rakennusten peruskorjausta tai uusiutuvan energian saatavuutta koskevat toimenpiteet, edellyttävät merkittävää ennakorahoitusta ja jatkuvaa rahoitusta direktiivin (EU) 2023/1791 28 artiklan mukaisesti. On tärkeää, että julkiset menot ja rahoitusjärjestelmät mukautetaan asianmukaisesti energiaköyhyydestä kärsivien heikossa asemassa olevien kotitalouksien tukemiseen, yksityisten investointien lisäämiseen, energiatehokkuutta parantavien lainatuotteiden edistämiseen ja julkisten takuiden tarjoamiseen. Jäsenvaltioiden olisi myös mukautettava unionin rahastoista rahoitetut suunnitelmansa ja ohjelmansa siten, että ne voidaan kohdentaa energiaköyhyydestä kärsiviin heikossa asemassa oleviin kotitalouksiin ja samalla luodaan synergioita koko unionin alueella sekä kansallisten, alueellisten ja paikallisten suunnitelmien ja ohjelmien välillä.
- (44) Koska energiaköyhyydestä kärsivillä kotitalouksilla ei ole omia varoja ja niillä on rajalliset mahdollisuudet saada kaupallisia lainoja, niiden on vaikea saada rahoitusta investointeihin. Tällaiset kotitaloudet tarvitsevat sen vuoksi julkista taloudellista tukea, joka voidaan myöntää suorana ennakkotukena, suorana maksuna energiatehokkuus- tai peruskorjaustöistä, julkisena lainana, jonka avulla kotitaloudet voivat maksaa takaisin julkisen investoinnin, kun ne säästävät energialaskuissaan, korottomina tai matalakorkoisina lainoina tai muina innovatiivisina rahoituskeinoina, joilla niitä autetaan rahoittamaan energiaperuskorjaustöitä.

³⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/783, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2021, ympäristön ja ilmastotoimien ohjelman (Life) perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1293/2013 kumoamisesta (EUVL L 172, 17.5.2021, s. 53).

³⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/240, annettu 10 päivänä helmikuuta 2021, teknisen tuen välineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 1–16).

SUOSITTAA, ETTÄ JÄSENVALTIOT:

I jakso – Oikeudellisen kehyksen täytäntöönpano

1. Toteuttavat nopeita toimia direktiivin (EU) 2023/1791 2 artiklan 52 alakohdan mukaisen energiaköyhyyden määritelmän saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä ja panemiseksi täytäntöön. Kansallisessa määritelmässä energiaköyhyyden käsite olisi erotettava heikossa asemassa olevien asiakkaiden käsitteestä direktiivin 2009/73/EY 3 artiklan, direktiivin (EU) 2019/944 28 artiklan ja direktiivin (EU) 2023/1791 24 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan perusteella.
2. Varmistavat, että heikossa asemassa olevien asiakkaiden ja energiaköyhyyden käsitteiden väliset erot sekä niiden täydentävyys otetaan asianmukaisesti huomioon kansallisen tason politiikoissa ja toimenpiteissä, jotta ne auttavat jäsenvaltioita valmistelemaan asiaankuuluvia politiikkapaketteja energiaköyhyyden torjumiseksi ja kuluttajien vaikutusmahdollisuuksien kasvattamiseksi.
3. Hyödyntävät kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa vahvistettua kokonaisvaltaista kehystä analysoidakseen ja päivittääkseen energiaköyhyyden ongelmaa alueellaan ja pohtiakseen keinoja puuttua siihen. Näin tehdessään jäsenvaltioiden olisi ryhdyttävä ensimmäisiin toimiin ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmiansa valmistelemiseksi.
4. Ottavat huomioon kansallisella ja EU:n tasolla määritellyt indikaattorit energiaköyhyydessä olevien kotitalouksien lukumäärän määrittämiseksi ja osallistuvat kyselytutkimuksiin osana Euroopan tulo- ja elinolotilastojen asiaankuuluvia moduuleja. Jäsenvaltioiden olisi kiinnitettävä erityistä huomiota vaihtoehtoisten tietolähteiden tietojen laatuun ja vertailukelpoisuuteen ja oltava avoimia sen suhteen, mitä indikaattoreita ne käyttävät energiaköyhyyden tunnistamisessa ja torjunnassa (mukaan lukien tiedot tulodesiileistä).

II jakso – Rakenteelliset toimenpiteet, kohtuuhintaisuus ja energian saanti

5. Erottavat selkeästi toisistaan energiaköyhyyden torjumiseen tähtäävät rakenteelliset toimenpiteet ja energian kohtuuhintaisuuden parantamiseen tähtäävät toimenpiteet.
6. Asettavat etusijalle tehokkaat ja hyvin kohdennetut rakenteelliset toimenpiteet, joilla puututaan energiaköyhyyden perimmäisiin syihin energiatehokkuuden, rakennusten peruskorjausten, lämmitysjärjestelmien uusimisen (ottaen huomioon rakennusten luonteen), energiatehokkaiden laitteiden saatavuuden ja uusiutuvan energian saatavuuden osalta. Jäsenvaltiot voivat täydentää rakenteellisia toimenpiteitä hyvin kohdennetuilla toimenpiteillä, joilla parannetaan energian kohtuuhintaisuutta, kuten kohdennettu tulotuki ja sosiaaliset tariffit, tai joilla tuetaan tilapäisesti energiaköyhyydestä kärsiviä kotitalouksia.

7. Ottavat käyttöön toimenpiteitä energiaköyhyydestä kärsivien kuluttajien ja heikossa asemassa olevien kuluttajien sähkötoimitusten keskeyttämisen estämiseksi kohdennettujen taloudellisten tukijärjestelmien avulla sekä lyhyen ja pitkän aikavälin toimilla, joihin sisältyvät muun muassa maksusuunnitelmat ja energiatehokkuusneuvonta, vaihtoehtoiset toimitussopimukset tai sosiaalipalvelujen ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden tuki. Kuluttajien suojelemiseksi ja toimitusten jatkuvuuden varmistamiseksi jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että toimituksista viime kädessä vastaava taho on nimetty.
8. Varmistavat eri alojen politiikan, erityisesti energia- ja sosiaalipolitiikan, johdonmukaisuuden ja välttävät ristiriitaisia toimenpiteitä. Jäsenvaltioiden olisi sisällytettävä energiaköyhyys laajempiin ja yhdenmukaisiin sosiaalipolitiikkoihin ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden lähestymistapoihin ja sovellettava osallistavaa ja voimaannuttavaa politiikkaa erityisesti suhteessa energiaköyhyydestä kärsiviin kotitalouksiin, vuokralaisiin, sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuviin ja energiatehokkuudeltaan heikoimmissa rakennuksissa asuviin ihmisiin.

III jakso – Hallinto

10. Varmistavat tehokkaamman hallinnon, jossa energiaköyhyyden torjuntaan sovelletaan sellaista kokonaisvaltaista lähestymistapaa, johon liittyy eri osastojen välinen ja vertikaalinen yhteistyö kansallisten, alueellisten ja paikallisten hallintorakenteiden välillä sekä tiiviimpi yhteistyö haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien ja asiaankuuluvien energia- ja työmarkkinaosapuolten ja sidosryhmien kanssa.
11. Harkitsevat sellaisten kansallisten energiaköyhyyden seurantakeskusten nimeämistä ja valtuuttamista, joihin voi kuulua viranomaisia, tiedemaailman edustajia, kansalaisjärjestöjä, energiantoimittajia ja palveluntarjoajia, ja antavat niille selkeän toimeksiannon ja keinot tunnistaa, seurata ja analysoida energiaköyhyyden tilannetta paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla päätöksenteon tueksi.

IV jakso – Luottamus, sitoutuminen ja viestintä

12. Kiinnittävät energiaköyhyyden torjuntaan liittyviä toimenpiteitä ja toimia suunnitellessaan erityistä huomiota kohdennettuun ja räätälöityyn viestintään, jolla lisätään luottamusta asiaankuuluvien järjestelmien edunsaajien keskuudessa ja vältetään haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien leimaaminen. Jäsenvaltioiden olisi käytettävä 21 kohdassa tarkoitettuja päteviä etulinjan työntekijöitä energiaköyhyydestä kärsivien kotitalouksien tunnistamiseen ja neuvontaan.
13. Tehostavat energiaköyhyydestä kärsiville kotitalouksille suunnattuja energiatehokkuutta koskevia tiedotuskampanjoita sen varmistamiseksi, että kyseiset väestöryhmät saavat räätälöityä tietoa ja neuvontaa, samalla kun hyödynnetään

kaikkia energianeuvontaverkostojen ja keskitettyjen palvelupisteiden tarjoamia mahdollisuuksia. Näillä kampanjoilla olisi kannustettava energiatehokkuustoimenpiteiden käyttöönottoon myös vuokra-asuntosektorilla lieventämällä vuokranantajien ja vuokralaisten ristiriitaisia kannustimia ja vähentämällä energiaköyhyyttä peruskorjauksista seuraavien pienempien energialaskujen avulla.

V jakso – Energiatehokkuus

14. Toteuttavat toimia energiatehokkuudeltaan heikoimpien rakennusten peruskorjausasteen kasvattamiseksi siten, että varmistetaan vähintään niin suuret säästöt, että kotitaloudella on varaa saavuttaa riittävä sisälämpöviihtyyvyys. Energiaköyhyydestä kärsiviä kotitalouksia koskevissa tukitoimenpiteissä olisi otettava huomioon asuntomarkkinoiden omistusrakenne ja vältettävä yhtäältä energiaköyhyydestä kärsivien asunnonomistajien ja toisaalta vuokralaisten sulkemista niiden ulkopuolelle.
15. Ottavat käyttöön sääntelyllisiä ja sosiaalisia suojatoimia ja analysoivat politiikkatoimien yhdistelmää sen varmistamiseksi, että energiatehokkuuden parantamisesta tai asuntojen peruskorjauksista johtuvat asumiskustannukset eivät aiheuta vuokrien ja asumiskustannusten liiallista nousua, joka voi johtaa maksukyvyttömyyteen, asukkaiden pakkomuuttoihin, häätöihin ja asuinalueen keskiluokkaistumiseen.
16. Perustavat järjestelmiä, joiden avulla energiaköyhyydestä kärsivät kotitaloudet voivat käyttää energiatehokkaita kodinkoneita sekä vuokralaisten että asunnonomistajien energialaskujen pienentämiseksi.
17. Nopeuttavat sellaisten älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönottoa, joiden avulla kuluttajilla on oikea-aikainen pääsy sähkön- ja kaasunkulutustietoihinsa ja joiden avulla he voivat hallita energiankulutustaan ja hyötyä energiateknologian ja digitalisaation edistymisestä. Näissä toiminnoissa olisi otettava huomioon energiaköyhyydestä kärsivien asiakkaiden ja heikossa asemassa olevien asiakkaiden erityistarpeet ja noudatettava unionin tietosuojanormeja.

VI jakso – Uusiutuvien energialähteiden saatavuus

18. Varmistavat, että energiaköyhyydestä kärsivät kotitaloudet voivat olla osallisina hiilestä irtautumisen hyödyistä ja sosiaalisesti oikeudenmukaisesta siirtymästä. Kaikilla kotitalouksilla olisi oltava yhtäläiset mahdollisuudet käyttää uusiutuvia energialähteitä ja innovatiivisia energiateknologioita ja hyötyä fossiilisten polttoaineiden asteittaisesta käytöstä poistamisesta lämmitysalalla.

19. Antavat energiaköyhyydestä kärsiville kotitalouksille mahdollisuuden osallistua energian yhteiskäyttöjärjestelmiin muun muassa poistamalla tällaisten kotitalouksien osallistumisen taloudellisia esteitä ja kannustavat kuntia osallistumaan tällaisiin järjestelmiin.

VII jakso – Osaaminen

20. Varmistavat, että kaikkien hallintotasojen poliittiset päättäjät sekä energia-alan ammattilaiset ja neuvonantajat saavat koulutusta energia-asioista, myös energiaköyhyyteen liittyvistä aiheista, ottaen huomioon energiaköyhyyden moniulotteiset näkökohdat ja puhtaaseen energiaan siirtymisen kontekstin. Jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä tällä alalla saatavilla olevaa unionin teknistä tukea.
21. Ottavat käyttöön ohjelmia, joilla koulutetaan etulinjan työntekijöitä energiaköyhyyteen ja ympäristöystävällisiin energiaratkaisuihin liittyvissä asioissa. Etulinjan työntekijöihin, joille nämä ohjelmat suunnataan, olisi kuuluttava terveydenhuollon ja sosiaalihuollon työntekijöitä tai muita ammattilaisia, jotka voivat auttaa tunnistamaan energiaköyhyydestä kärsivät kotitaloudet ja tarjota niille suoraan neuvontaa ja tietoa ratkaisuista, joilla ne voivat vähentää energiankulutusta ja käyttää kohtuuhintaisempia ja innovatiivisempia energialähteitä.
22. Tarjoavat kohdennettuja koulutuskursseja energiaköyhyydestä kärsiville kotitalouksille, myös niille, joilla on heikot digitaaliset taidot. Tällaisilla kursseilla olisi parannettava energiaköyhyydestä kärsivien kotitalouksien energia- ja digitaalista lukutaitoa ja annettava niille mahdollisuus hallita paremmin energialaskujaan ja osallistua aktiivisesti puhtaaseen ja oikeudenmukaiseen energiasiirtymään.

VIII jakso – Rahoitus

23. Hyödyntävät energiaköyhyyden torjunnassa saatavilla olevaa unionin rahoitusta tarveharkintaisilla ja räätälöidyillä energiatehokkuuden tukijärjestelmillä ja järjestelyillä, joiden avulla energiaköyhyydestä kärsivät kotitaloudet voivat osallistua itse tuotetun energian kollektiivisen kulutuksen järjestelmiin. Jäsenvaltioiden olisi yksinkertaistettava mahdollisimman paljon varojen haku- ja rajoitettava tällaisiin pyyntöihin liittyvien hallinnollisten esteiden ja kustannusten määrää.
24. Suunniteltava erityisiä energiatehokkuuden tukijärjestelmiä energiaköyhyydestä kärsiville kotitalouksille. Jäsenvaltioiden olisi näitä järjestelmiä perustaessaan pidettävä mielessä, että näillä kotitalouksilla ei ole varaa maksaa peruskorjauksen alkukustannuksia, vaikka ne korvattaisiin jälkikäteen, ja että ne eivät hyödy veroihin liittyvistä hyvityksistä ja vähennyksistä, koska niiden tulovero on minimaalinen.

25. Tukevat uusiutuvaan energiaan ja energiatehokkuuteen liittyvien toimien innovatiivisten rahoitusjärjestelmien ja energiaköyhyydestä kärsiville kotitalouksille suunnattujen järjestelmien kehittämistä ja laajentamista.

Tehty Brysselissä 20.10.2023

Komission puolesta
Kadri SIMSON
Komission jäsen

OIKEAKSI TODISTETTU JÄLJENNÖS
Päsihteerin puolesta

Martine DEPRez
Johtaja
Päätöksenteko ja kolleginen käsittely
EUROOPAN KOMISSIO